

ئانىنە. ھەك ژ ناھىيەن جەلادەتى ئەقن: ھەرەكۆل ئازىزان، باھىي جەمشىد، باھىي جەمشىد و سىنەم - خانى، نىرەقان، ھاوار، خويىي ھاوارى، سترانقان و سترانقانى ھاوارى. كامرانى ژى ئەف ناھىيەن ب كار ئانىنە: رەملدار و كەقنەزان  
من د تەكسىتەن ژ زمانى سوئدى ھاتىنە وەرگەراندن دە ژى گوھۆرتن نەكرن. لى بەلى ھەچى تەكسىتەن ژ تركىي ھاتىنە وەرگەراندن ل گۆر وان بنگەھىن كۆ من راست دىتنە ھاتنە نقيساندن.

د ت زمانان دە بنگەھىن راستنقىساندى سەدى سەد نە وەكى ئىكن. بو نمونە سوئدى نىشانەكا ژىگرتنى ب سى ئاوايىن جدا دنقىسىن. بنگەھىن كۆ من نقىساندىن نە متلەقن. دگەل قى يەكى ژى ئەز قان بنگەھان دپارتىزم و باوەر دكم پشتى كۆ وە ئەف كىتەب خوندەن ھۆن دى نەكارن وەكى بەرى بنقىسىن، ھۆن دى بنگەھىن نقىساندىنا خوە، ھەك ژى بە، بگوھۆرن.

دبە كۆ ناھىيەن قى كىتەبى ھەك ل وە خەرىب بە. ژ بەر من بىئەھىيا «كوردىي» تەواندىە. ئەف شكلە تەواندىنا ناقدىرى زمانان ل ھەمى دەقەرەن كوردستانى نە بلاقە. لى بەلى ھەگەر ئەم ل گۆر بنگەھىن گرامەرى بفرن «كوردى» ناقدىرەكا مى يە كۆ دقەيت ب «ع» يى بىت تەواندىن. دى ژ وە رە نە خەرىب بە كۆ ئەز بىئەھىيا «توھەفت سالان ل ئنگلەتەرەبى مایى و تە ت ژ ئنگلەبىي چىنەكر».

گاھا كۆ مەبەستا مەروەف نەزانىنا بىئەھىيا كى ب زمانى كوردى بە، ھنگى مەروەف دكارە بىئەھىيا «ئەز ب زمانى كوردى نزانم ناھى رۆبۆتان چ يە». لى بەلى ھەگەر مەبەستا مەروەفى زمان ب خوە بە، يانى مەروەف زمانى بەكجار نەزانە ھنگى دقەيت مەروەف بىئەھىيا «ئەز

کورديیی نزانم». چاوا کۆ هۆن دکارن ببيژن «کورديا من نه باشه» وهلی هۆن دکارن ببيژن «ئهز کورديیی نزانم». د ههر دو ئاوايان ده ناقدیر هاتیه تهواندن. وهکی کۆ وه ل ژۆری فهرق کره، جارنان ئهز دببیرم «کورديیی» و جارنان دببیرم «زمانی کوردي». وهختی ببيژهیا «کورديیی» دکهفه پهی ببيژهیا «زمانی» هنگی دبه رهنگدیر و نايیت تهواندن.

راستنقیساندنا هۆکهران، رهنگدیران، لیکهران، داچهکان و.....هتد ژی گهرهک بین لیكۆلین و کتیب ل سه وان بین نقیساندن. ژ بۆ کۆ کتیبیا من ب ئهبات و قهوارهیی خوه قه گهلهک مهزن نه به و ب هپسانی ههمی کهس بکاره کهلکی ژی ببینه من خوه ل وان نه دا.

ژ تالیی راجاندن و دابهشکرنی قه کتیبیا من فترومه که ژ کتیبین ئنگلیزی و ددویین

سویدی:

The Chicago Manual of style

The Cambridge Handbook for Authors, Editors, and Publishers

Svenska skrivregler

Typografisk handbok

بهری قی پیشگۆتنی خلاس بکم دقیت ئهز ژ مراد جوان و رهمزی کهریی ره سپاس بکم کۆ بهری ههمی کهسی کتیب ب دقه تهکا هوور خوهندن و پیشنیاریین خوه ژ من ره گۆتن. سکۆلفه رکتهری نسخهیهکا کتیبی ژ چار کهسان ره - فرات جهوهری، مراد جوان، رهمزی کهریی و ههسهنی مهتی - هنارت و پاشی ژی د پینجی گولانا ۱۹۹۷ی ده

سه مینه رهک چپکر. نه ز گه له کتی سپاسیا به شداران دکم کو خوه ژ ره خنه یان قه نه دان و ب نیرینین خوه یین هیژا ناریکاریا کتیبیا من کرن. نه وزاد شکری خه لکی به هدینانه و ل نه نستیتوویا له نگوستیکتی یا ئوونیفه رسیتیه یا ستوکھۆلی دۆکتۆراییی ده هه قی زمانی کوردی ده دکه. بهری کو کتیب بدم چاپی وی ب چاقین له کتۆره کتی ژیهاتی نه و خوه ند و پیشنیاریین خوه پیشکیشی من کرن. پر سپاس ژ وی ره.

بییی ناریکاریا کارمه ندین سکۆلفه رکه تی (Erik röjesta) و (Maj Beijerê) دی ده ریخستنا قی گه له ک زه همت بوویا. هه ردو ژ هیژایی سپاسی و په سندانی نه. دگه ل ناریکاریا هه می که سین کو که دا وان دنقیساندن - ئاماده کرن - و ده ریخستنا قی کتیبی ده هه یه، کتیب ب کیمی و زیده هیین خوه/قه نه سه را منه و له ورا بهرپرسی وی نه زم و نه ت که سه.

### ستوکھۆلم

#### ٤٤ ته باخا ١٩٩٧ی

---

عارف زیره فان ٢٧ی کانوونا پاشیی سالا ١٩٦٥ی ل کوردستان هاتیه دنیایی و وی د بهر خوه ندنا خوه یا نیقی و لیسهی ره ل نک بابی خوه ده رسین گرامه را زمانی ئه ره بی، هه دیث و ته فسیر خوه ندیه.

ئهو، ئیلونا ١٩٨٦ی، ٢١ سالی، وهکی مشه ختی چوویه سویدی و ل ویدهری ب جه بوویه. وی فاکولته یا رۆژنامه فانیی ل ئوونیفه رسیتیه یا ستوکھۆلی خلاس کریه و پاشی ژی ساله کتی ل ته له فزیونا سویدی (Sveriges television)، خه بتیه. ئه ف کتیب به ره ما وی یا پیشیی به کو دکه قه دهستی خوه ندانه فانیی کورد.

I . راجاندنا تهكستی

# راچاندنا ته کستی

## سهرنقیس

(۱) يهک ژ گرنګترين فونکسيونين تيپوگرافي ديتنا سهرنقيسه کا لايقه ژ ته کستی ره. راسترا وئ نه وه کو هم بيټن تيپوگرافي زمانې چاښانه. هه می ته کستين کو ژ چاپکرنې ره تين ناماده کرن دقيت ب ناوايه کي بين راچاندن. راچاندن ژي ب په يداکرن و نقيساندنا سهرنقيس، بنسهرنقيس، نيټبه رنقيس و..... هتد پيټک تيت. سهرنقيس نارياکاريا خوهنده قانان دکه، دا نه و ب نيرينا پيشيې بزاندن کا نيټه روکا ته کستی چ يه.

دياره هه ته کسته کي سهرنقيسه هه يه. هه گه کو ته کست پر دريټ به مروټ دکاره وئ ل قسمان دابه ش بکه؛ وه کي به ش و نيټبه ش. هه روا ته کسته کا کورت ژي ب سهرنقيسي ژ خوهنده قانان ره هيسانير دبه. هه تا ژ ته بيټ سهرنقيسان څه نه کي ته و څه کيتاندن ژي ل پارچه کرنا کيتان مقاته به. ژ بلي تيبا پيشيې چيتره کو مروټ سهرنقيسان ب هووره کان بنقيسه.

(۲) ناڅي سهرنقيسان کو نيټبه شه کي دده دست پي کرن بنسهرنقيسه. بنسهرنقيسه دکاره ب ناوايټن جدا بيټ ب جه کرن.

(۱) د ريزه کا خوهسه ره ل ژوري نيټبه شي، وه کي نيټسه رنقيس:

## کانییا قهسارا

کانییهکه جزیرئ یه . خه لک جاوئ خوه تی ده دقه سرینن . ژ له ورا ژئ ره کانیا قهسارا دبئژن . ناڤئ قئ کانییئ د مه مئ - ئالانئ ده گه له ک دهرباس دبه . پشتی کو مه م دگه هه جزیرئ، د روژا سه رسالی ده دهر دکه قه گهرئ، دکه قه ناڤ خه لکئ، و ل سه ر قئ کانییئ ده راستی زینئ تیت .

ئازیزان، هه ره کؤل (۱۹۳۴)، «بیریا بوټان»، هاوار، هژم: ۲۵

## شانک

د پاراگرافا پیشیئ یا پشتی سه رنقیسه کئ ده ده ستیپکرنا ژ مال ده نه پیوسته . یا باش ئه وه کو مرؤف د نیقبه را سه رنقیسی و پاراگرافا پشتی وئ ده نیف ریژی ئالا بهیله .

(ب) د مارژینالی به شی ده، ل هند ا ریزا پیشیئ یا پاراگرافی، وه کی ره خسه رنقیس:

**وهستانی** د روژه لاتی جزیرئ ده مهیدانه که فره ه و مه زنه . د زه مانئ به ری، د قئ قادی ده زرتخانه یه ک هه بوو . په هله وان تی ده هنه رن چیدکرن، خه لکئ هه سپ دبه زانن، جرید دله هیستن . د وهختئ شه ری ده له شکه ری بوټان د قئ مهیدانئ ده دگها هه ف و دکه ت ریژکا جهنگ .

ئازیزان، هه ره کؤل (۱۹۳۴)، «بیریا بوټان»، هاوار، هژم: ۲۵

(ج) د ریزا پیشیئ یا ده ستیپکا به شی ده، وه کی ریزه رنقیس . ریزه رنقیسه ک ب بنخه تکرئی یان ژئ ب فؤننه کئ خوه سه ر تیت نیشانکرن .

**سەقلان.** د نىفروۆى جىزىرى دە چەمەكى كچكە. د دۇرا وى دە چەند دەھلك  
هەنە. سەركانىيا فى چەمى د چىايى – سىپى دە يە. ھاڧىن و پايىزان دەھلىن  
وى و پارىزىن دۇرى گەلەك سىپەھى چىدىن.

نازىزان، ھەرەكۆل(۱۹۳۴)، «بىتريا بۇتان»، ھاوار، ھژم: ۲۵

يان ژى وەكى كۆجەلادەتى كرىبە توژى دكارى خىزكا ئاخافتنى (-) دەبىنى  
نىقبەرا رىزسەرنقىس و تەكستى دە. لى ئەف نە رىبەكا باشە، ژ لەورا ئەف بىرا  
دىالوگ و بەرسقى تىنە بىرا مروقى.

**بۇرى - مرىشكان -** بۇرەكى شەتى جىزىرى يە. دەما كۆ ئاڧا دجلى بۇش دىبە و  
چارنكارىن جىزىرى دگرە و جىزىر تى دە وەك نىفروۆكى دىمىنە، قەتا ئاڧى ئا كچك  
دكەڧە ئالىي تۇرى و دەشتا ھەسنان. ھنگى خەلك خوە ڧەدمالن و ب پەيارى د  
فى بۇرى رە دىبۇرن؛ ئاڧ تەنكە. ژ لەورا دىبۇرن – سى ب(بۇرى) – مرىشكان.

نازىزان، ھەرەكۆل(۱۹۳۴)، «بىتريا بۇتان»، ھاوار، ھژم: ۲۵

### شانەك

ژ بلى رىزسەرنقىسى مروڧ نقتەيى دانايىنە داويا ت سەرنقىسان.

(۳) گاڧا كۆ د تەكستى دە سەرنقىسىن گوھورتى ھەبن، مروڧ دكارە وان سەرنقىسان  
ب رەنگ و مەزناھيىن فونتىن گوھورتى، ب گرەكى يان ژى ب بنخەتكرنى  
نىشان بكە.

هەر چ دبه بلا ببه ژ سى رهنگان پرتو سهرنقيسيين گوهورتى د بهشهكى ده ب كار نهئينه چيتره. لى د ههك رهوشين ناوارته - ليكولينين زانيارى و حقوقى - ده ژ بهر گرنگيا هيه رارشى و ريزى مروث ژ سى دهرهجهيان پرتو دجه. ئەف ژى په يداكرنا بابه تا كو مروث لى دگه ره پچهكى زور دكه، ژ لهورا جارنان مروث نزانه كيژك سهرنقيس د كوو ده يه.

( ٤ ) سهرنقيس دقيت تيرا خوه كورت به، لى ديسان ژى دقيت نهو ب ئاشكه ره بى ديار بكه كا بهش بههسا چ دكه. سهرنقيسيين بهشين كو مروث دكاره بده بهر ئيك دقيت وهكى ئيك بن، يانى پاراله ليين ئيك بن.

### شانك

ژ بو خوهنده شان بكار به ربا خوه د نيث ته كستى ده بينه سيستمه مه كا سهرنقيسان هيه. دقيت ته كست ب خوه بارى نه نفور ماسيونى هلگره. دقيت ته كست نه بهرسفهك به ژ سهرنقيسى ره.

نه نقيسه:

چما هيژين كوردان نابن يهك؟

ب راستى مروث نزانه.

وها بنقيسه:

چما هيژين كوردان نابن يهك؟

ب راستى مروث نزانه كو چما هيژين كوردان نابن يهك.



## نېټه روک

(۵) ته کس ته کا کوژ چوند رووپه ران پرت به و بنسهرنقیس تی ده هه بن، دقیت خوددی نیتفه روک ژی به. د نیتفه روک کی ده مروث به هسا سه رنقیسا هه به شه کا نوو دکه و نیشان دده کا د کیژک رووپه ری ده یه. هه گهر سه رنقیسیین گوهوری د نیتفه روک که کی ده هه بن مروث دکاره وان ب گرافیکین جدا، یانی ب مه زناهی و فونتین جدا، نیشان بکه. هه گهر کو نیتفه روک گه له ک درپژ به، مروث دکاره بنسهرنقیسان ل په ی ئیک وه کی ته کس ته کا یه کپارچه بنقیسه و نمره یین رووپه ران داینه پشت وان.

### نمونه ۱

- پیشگوئن..... ۹
- ۱ سه عیدئ نوورسی و پرسا کوردان..... ۱۱
- ۲ ده وره یین ژیا نا وی..... ۱۴
- ۱-۲ سه عیدئ که فن..... ۱۴
- ۲-۲ سه عیدئ نوو..... ۱۴
- ۳-۲ سه عیدئ سیی..... ۱۶
- ۳ ریساله - یی نوور..... ۱۷
- ۱-۳ ریساله - یی نوور، ئاریکاریا ده وله تی و ئاریکاری ژ ده وله تی..... ۱۹
- ۴ ریخستین کورد یین کو ئهو تی ده بوو..... ۲۱
- ۱-۴ د جه میه تا ئاریکاری و پیشده برنا کوردا ده..... ۲۲

۲-۴ د جهمیه تا به لافکرنا کولتورا کوردان ده..... ۲۲

۳-۴ د جهمیه تا بلندکرنا کوردستانه ده..... ۲۲

مالمیسانژ، محمه د (۱۹۹۱)، سه عیدئ نوورسی و پرسا کوردا، ستۆکهۆلم

### نمونه ب

پیشگۆتن..... ۹

۱ سه عیدئ نوورسی و پرسا کوردان..... ۱۱

۲ دهوره یین ژيانا وی..... ۱۴

سه عیدئ که قن ۱۴ - سه عیدئ نوو ۱۴ - سه عیدئ سیی ۱۶

۳ ریساله - یی نوور..... ۱۷

ریساله - یی نوور، ئاریکاریا دهوله تی و ئاریکاری ژ دهوله تی ۱۹

۴ ریجستین کورد یین کو نهو تی ده بوو..... ۲۱

د جهمیه تا ئاریکاری و پیشده برنا کوردا ده ۲۲ - د جهمیه تا به لافکرنا

کولتورا کوردان ده ۲۲ - د جهمیه تا بلندکرنا کوردستانه ده ۲۲

مالمیسانژ، محمه د (۱۹۹۱)، سه عیدئ نوورسی و پرسا کوردا، ستۆکهۆلم

### نمونه ج

پیشگۆتن..... ۹

I راجاندنا ته کستی..... ۲۱

۱ / پاراگراف..... ۲۲

۱- ده ستپیکرن د پاراگرافی ده..... ۲۲